

**Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay ve 51 arkadaşının,
Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu kurulmasına dair kanun teklifi ve
Geçici Komisyon raporu (2/317)**

C. SENATOSU YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

«Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu» kurulması hakkındaki kanun teklifi gerekçesi ile eklidir. Teklifin taşıdığı önem ve 1963 yılı bütçesi içinde yer bulması bakımından komisyonlarda öncelikle görüşülmesi ve gereği saygı ile arz olunur.

Kars	Kars	Kars	Kars
S. Atalay	K. Güven	M. Hazer	K. Okyay
Kars	Kars	Kars	Kars
L. Aküzüm	H. Erdoğan	K. Kaya	B. Vural
Kars	Kars	Kars	Erzurum
R. Yalçın	N. Akın	S. Öktem	N. Pasinli
Erzurum	Erzurum	Gümüşane	Trabzon
G. Karaca	A. Şenyurt	N. Özdemir	K. Ural
Artvin	Erzurum	Erzincan	Ankara
S. Eminagaoglu	C. Dursunoğlu	Z. Gündoğan	F. Börekçi
Aydın	Sivas	Tunceli	Trabzon
M. Ş. Koç	R. Günay	F. Ülkü	A. Şener
Uşak	Antalya	Ordu	Giresun
Dr. İ. Bulanalp	R. Eker	O. Hazinedar	M. Çilesiz
Sivas	Konya	Hakkâri	Adıyaman
İ. Göker	V. Tanır	A. Zeydan	M. Deniz
Tokat	Samsun	Trabzon	Tokat
B. Şeyhoğlu	F. Ceylan	A. R. Uzuner	R. Önder
İzmir	Urfa	Diyarbakır	Mardin
M. Uyar	B. S. Karahanlı	A. Aral	E. K. Aybar
Ağrı	Sivas	Diyarbakır	Van
R. Polat	R. Turhan	R. İskenderoğlu	Ş. Kösereisoglu
Van	Siiirt	Mardin	Hatay
İ. Bedirhanoglu	A. Yaşa	S. Güneşan	A. Cilli
Giresun	Sivas	Malatya	Muş
N. Erkmen	T. Türkay	A. Akşit	S. Öztürk

Tekirdağ
T. Kut

GEREKÇE

Müstahsil ve müstehlik olarak nüfusumuzun büyük bir kısmını çeşitli yönlerinden ilgilendiren süt ve mamülleri üzerinde en az durulan mevzulardandır.

Millî gelirin yarısına yakınını teşkil eden zirai gelirin % 20 sinden fazlasını teşkil eden süt ve mamülleri Devlet idaresinden yoksun bulunmaktadır. Yıllık süt istihsali ortalaması 4 ile 5 mil-

yon ton kilogramı bulmaktadır. 70 milyon baş hayvan karşılığında bu istihsal çok düşüktür. Süt en basit ve iptidai şekilde kötü şartlar içinde en az olarak istihsal edilmektedir. İstihsal edilen süt değerlendirilmemekte, gayriiktisadi ve gayrisihhi şekilde ihtiyacolarak istihlak edilmekte pek az bir kısmı ise değerlendirilmeden uzak olarak pazarlanmaktadır. Süt istihsalı bu şartlar içinde mevsim ve bölgeler arasındaki dengesizliklerle heder olmaktadır. Süt istihsalı bazı bölgelerde çok olduğu halde bazı bölgelerde sıkıntısı çekilmekte, bazı mevsimlerde satış imkânı temin edilmeyince fiyat düşüklüğü içinde müstahsil sıkıntı çekmekte, bazı mevsimlerde ise istihsal azlığı sebebi ile cüzide olsa fiyat artışları görülmektedir. Süt çok çabuk bozular bir maddedir, sağlık için proten olarak aşikâr değeri yanında bu menfi sebebi ile kontrole bağlı olması gerekli olduğu halde murakabesizdir. Süt fiyatları mevsim ve bölgelere göre % 40 ile % 100 gibi çok farklı iniş ve çıkışlar arz eder ki, süt istihsaline kaderi bağlı nüfusun istikrarsızlık ve emniyetsizlik içinde bulunduğunu en açık şekilde gösterir. Memleket nüfusunun 3 milyonu çiftçi ailesi doğrudan doğruya yahut ikinci derecede hayvancılıkla geçinir. Yani en az 15 milyondan fazla insanın geliri hayvancılıkla ilgilidir. Bu ziraatte uğraşan nüfusun büyük bir kısmı ise munhasıran hayvancılık ve ürünleri ile geçinir. Hayvancılık ve ürünleri mevzuunda da süt önemli bir yer tasır. Geçim ve kaderleri süt ve ürünlerine bağlı halkın kalkınabilmesi bir deyimle gelir artışı temini için süt istihsalinin artırılması. Bunun için iyi evsafa hayvan yetiştirilmesi, hayvanların verimli süte sahip olabilmesi için yem mevzuunun halledilmesi lâzımdır. En elverişli ve maliyeti süt fiyatlarına göre tanzim edilmiş yem teminini ve hayvan cinsinin ıslahı ile iyi cins süt, et ve iş hayvanı yetiştirilmesi, ahır, sağlık ve kredi işlerinin ciddi surette organize edilmesi ile mümkündür. Süt istihsalinde bir inekte bir günde bir kilo artış temininin millî gelire sağlayacağı miktar Plânlama Dairesi hesaplarına göre yılda en az 500 milyon lira olacaktır. Süt istihsalinde artışı temin kadar, sütü değerlendirmek de önemlidir. İstihsal edileceksütü iç ve dış pazar taleplerine göre en ekonomik şekilde ve sağlık şartlarına uygun olarak mamuller haline getirmek lâzımdır. Süt mamullerini ve sütü, iç ve dış taleplere arz ederken, devamlı ve umumi bir fiyat politikasına mutlak zaruret vardır. Sağlam ve ileri bir ekonomi hayatı tesisemuvaffak olmuş Batı - Almanya dahi süt fiyatlarında prim ödemekte ve Devlet himayesinde süt ve mamullerini bulundurmaktadır. Süt ve mamulleri olduğu gibi ette bizde Devletin her türlü himaye ve garantisinden mahrumdur. Özel sektörün yahut fertlerin yıllardan beri et, süt ve süt ürünleri ile hayvan ürünleri yönünden bir ilerleme kaydetmedikleri bir gerçektir. Görünür odur ki, Devlet garanti veya himayesi bulunmadıkça hayvancılık ve ürünleri özel teşebbüs veya fertler tarafından ıslah ve inkişafa asla gidemeyecektir. Zirai işletmecilik zirai çeşitli faaliyetlerle bir ünite teşkil eder. Zirai işletmelerin inkişafı her türlü istihsalin artmasına bağlıdır. İstihsalı artabilmesinin birçok faktörü yanında fiyat değeri ve fiyat istikrarı vardır. Halbuki en farklı ve en değişik fiyat piyasasını hayvancılık ve ürünlerinde görmekteyiz. Makul ve istikrarlı bir fiyat politikasını özel sektörü ve fertlerin tesis edemeyeceği ise, kesin olarak bilinmektedir. Çiftçi aileleri göreneklerden kurtulamamıştır. En iptidai tarzda en az olarak elde edilen sütü çiftçi ailesi değerlendirme imkânından mahrumdur. Bu şartlar muvacehesinde Devlete büyük hizmetler düşmektedir. Milyonlarca çiftçi ailesinin fakrüzarettten kurtulması, Millî gelirin en sağlam mesnedi olan süt veriminin artışı ile millî gelirin hissedilir şekilde çoğalmasını temin edilmesi, süt ve mamullerinin bir teşkilâta bağlanması ve organize edilmesi ile mümkün olabilecektir. Sütü iyi vasıfta fazla istihsalini temin için gerekli şart ve imkânları hazırlamak, bu yolda teşviklerde bulunmak, örnekler vermek, kredi ve sinai imkânlar temin etmek. Sütü pazarlamaya elverişli dayanıklı mamullere çevirme, istihsalı, istihlâke göre ayarlama, makul ve istikrarlı bir fiyat politikası teminini, münakale şartlarını ayarlama özel sektörün ve fertlerin tek başına yapamayacağı meselelerdir. Memleketin çeşitli bölgelerinde hayvancılığın gelişme, istidadı ve münakale şartları gibi faktörlere göre tesisler kurmak bunları irtibatlı tarzda ekonomik olarak çalıştırmak ancak Devlet önderliği ile mümkündür. Bu da memleket şartlarına uygun karakter ve hüviyette bir süt endüstrisinin kurulmasını zaruret haline getirmiştir.

Böyle bir endüstri için, tesisler kurulması pahalı olacaktır, fertler ve özel teşebbüs, yüksek yatırımdan daima kaçınacaktır. Tesislerin kullanma ve işletilmeleri bilgili personellere ihtiyaç gösterecektir. Özel teşebbüs için bu da güçtür. Bilinen bir gerçektir ki, kalite ve kantidad bakımından gıdalar arasında en önemli yeri süt ve mamulleri işgal eder. Bu mamuller teknolojik usul ve fennî vasıtalarla sütün tabii vasıflarını ve besleme değerini kaybetmeden sağlık şartlarına uygun imal ve izhar olunursa bir kıymet ve mâna ifade eder, aksi takdirde zararlı neticeler doğurabilir. Bu vâsıfları taşıyan imalâthane ve tesis memleketimizde (Atatürk Orman Çiftliği hariç) mevcut değildir.

Büyük şehirlerimizin içme süt dâvası ayrıca âcil bir çözüm şekli beklemektedir. Büyük şehirler halkı ve müstehlik geniş halk topluluğu içinde temiz ve ucuz süt ve mamulleri temini meselenin bir ayrı cephesini teşkil etmektedir. Özel teşebbüs ve şahısların bu hususta başarı temin edemedikleri tecrübelerle belli olmuştur.

Müşterek Pazara girmemiz bahis konusu olduğuna göre, Müşterek Pazar fiyat ve süt mamulleri istihsal ve kalitesini çok yakından hayvancılık ve ürünlerimizi ilgilendirdiğini, istihsal maliyeti, çiğ ve mamul olarak fiyat seviyesini ayarlamamızın vakti geçmektedir bile.

İnsan sağlığını koruma konularında özellikle çocuk ve ana sağlığı ve beslenmesinde devletrarası teşekküller ciddi gayretler yolunda çalışmaktadırlar. UNÜCEF Çocuklara Âcil Yardım Fonu Yugoslavya - Yunanistan - İran - İsrail - Mısır - Hindistan ve diğer dünya memleketlerinde çok sayıda fabrika ve tesisler meydana getirmiştir. Bizde bu tesis ve fabrikaların kurulmamasının sebebinin ilgisizliğimiz ve kaygısızlığımız olduğunu esefle ve ibretle açıklamak zorundayız. Bu çok garip ve üzüntülü durumda kanun teklifimizin ne derece isabetli ve zaruri olduğunu göstermektedir. İsviçre Hükümetinin teknik yardım fonundan Kars'ta kurmak üzere (vâkı şahsi teşebbüsler üzerine) imalâthane ve fabrika teşebbüsünün yıllardır, yakın bir takip ve ilgi görmemesi meselenin bir endüstri kurumu ile ele alınmamasının mutlak bir zaruret halini aldığını ayrıca göstermektedir.

Önemli bir hususu açıklamak yerinde olacaktır. Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu, özel teşebbüs ve bilhassa kooperatifçiliği teşvik ve himaye edecek Devlet önderliğinde iş birliği esasları içinde özel teşebbüsü geliştirecek ve gerekirse Kurum tesis ve imalâthanelerini özel teşebbüse devredecektir. Kurumun işletmeleri yılda 50 ile 100 bin ton sütü işleyebilecek ağırlığı teşkil eden 3 milyon ton aşlında özel sektöre kalacaktır. Kurum büyük miktarın fennî ve teknolojik usullerle istihsalı kalite ve fiyat itibariyle ihraç imkânlarını temin, iş sahası açılması ve işgücününün açılması ve kullanılması halk sağlığının korunması gibi konularda önderlik etmek suretiyle memleket ekonomi ve içtimai kalkınmasında tesirli ve önemli hizmetler ifa edecektir. Küçük kapasitede, teknik yönden kifayetsiz, malî kaynakları çok zayıf özel sektör imalâthanelerinin kooperatifleştirme yolu ile birleştirilmesi de kamu teşebbüsleri ile mümkün olacaktır.

Toprak mahsullerinin Devlet himayesinde gelişmesi karşısında daha zor ve çeşitli imkânsızlıklar içinde bulunan hayvan yetiştiricilerine ve kaderi hayvancılığa bağlı olanların her türlü himayeden yoksun olması içtimai adaletsizliğin tipik bir örneğini teşkil eder.

Türkiye Süt Endüstrisi Kanunu, bir İktisadi Devlet Teşekkülü olarak ilerde bu kabîl teşekküllerin tabi olacağı statüye uydurulabileceğinden, bu gibi kurumlara verilecek şeklin beklenmesi itirazı da yerinde olmayacaktır. Kurum plânlı görüşe uygun ve mutabık olmakta ileri Devlet Plânlama Dairesinin plânlarının esas görüşününün icabıdır.

Kalkınma ve ekonomik görüş açısından realite şudur ki; yatırımların, süratle esas kaynağa intikali icabeder mi, etmez mi? Plânlama Dairesinin belirttiğine göre sadece günde bir kilo süt artışı millî gelire yılda 500 milyon lira artış sağlayacaktır. Yıllık süt istihsalı inek başına 3 tonu bulan memleketlerin yanında 500 kilodan aşağı bir istihsal yılda 1 000 kiloya çıkardığımız zamanda millî gelire ve geniş halk kütlesine intikalinin vüsati kendiliğinden anlaşılacaktır. Geniş halk kütlesi de fakrî zarurettten kurtulmuş olacaktır. Yukarda sıralanan zaruret ve komisyonlarda - Umumi heyetlerde - arz edeceğimiz realitelerin ışığı altında memleket sütçülüğünün gelişmesi ve geniş halk kütlesinin kalkınmasınının İktisadi Devlet Teşebbüsü karakterle-

rindeki esaslarının ekli olarak takdim ettiğimiz «Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu» ile mümkün olabilecektir. «Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu» kanun teklifimizin Tarım Bakanlığının Hükümette tevdi ettiği ve aylardan beri Bakanlar Kurulunda görüşme mevzuu olmanın ve daha ne kadar bekletileceği bilinmeyen teklifin aynı olduğunu, ayrıca ifade etmek isteriz.

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyon raporu
Esas No: 2/317
Karar No: 2

5 . 2 . 1963

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay ve 51 arkadaşının «Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu» kurulmasına dair kanun teklifi bu maksatla kurulan Geçici Komisyonumuzda Maliye ve Tarım Bakanları ile Ankara Üniversitesi Ziraat ve Veteriner Fakültesi temsilcilerinin hazır bulunduğu toplantılarda müzakere edildi.

Kanun teklifinin gerekçesi üzerinde yapılan görüşmeler neticesinde Devlet önderliği ve yardımı ile Türkiye'de bir Süt Endüstrisinin kurulması ve geliştirilmesi işinin bir zaruret olduğu tebellür etmiş, bu maksatla 5 yıllık kalkınma plânına da uyularak memleketimizin süt istihsalinin kesif olduğu bölgelerde örnek tesisler vücuda getirmek üzere «Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu» kurulmasının yerinde olacağı kanısına varılmıştır.

Bu arada İktisadi Devlet Teşekküllerinin reorganizasyonu maksadı ile hazırlanan ve geçici bir komisyonda görüşüldüğü bilinen kanun tasarısı kanunlaşmadan önce, müzakere edilen kanun teklifinin müzakeresinin yerinde olup olmadığı hususu üzerinde bilhassa durulmuştur.

Gerek Maliye ve Tarım Bakanlığı, gerekse Ziraat ve Veteriner Fakülteleri temsilcileri İktisadi Devlet Teşekkülleri reorganizasyonu kanun tasarısının kanunlaşmasından önce bu kanun teklifinin müzakere ve kanunlaşmasında bir mahzur bulunmadığını, zira İktisadi Devlet Teşekküllerinin reorganizasyonu kanun tasarısının konu ile alakalı teşekküllerin ana prensiplerini vaz'ettiğini, Süt Endüstrisi Kurumu kanun teklifinin önceden kanunlaşması halinde dahi yeni ana kanuna kolayca uyabileceği ifade edilmiştir.

Devlet plânlama uzmanı da memleketimizde bir Süt Endüstrisi Kurumu kurulmasını 5 yıllık kalkınma plânına uygun olacağını belirtmiştir.

Tarım Bakanı, kanun teklifinin Bakanlıkça hazırlanıp Başbakanlığa sunulan kanun tasarısının aynı olduğundan bahisle mevzuubahis kanun teklifinin bir an önce kanunlaşmasının faydalı olacağını ifade etmiştir.

Bu görüşlerin ışığı altında Geçici Komisyonumuz «Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu» kanun teklifinin prensibi üzerinde mutabakata vararak maddelerin müzakeresine geçmiştir.

Kanun teklifinin birinci bölümünün 1 nci maddesi, paragraf başına «Bu» kelimesi ilâvesiyle redaksiyona tâbi tutularak, kabul edilmiştir.

Aynı bölümün 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kanun teklifinin II nci bölümünde kurumun maksat ve gayesi ile ilgili 3 ncü maddesinde «Süt istihsalinin artırılması» deyiminin kurumun gayeleri arasına alınması teklif edilmiştir.

Bu konuda yapılan müzakereler, bilhassa Tarım ve Maliye Bakanları ile temsilcilerin vermiş oldukları izahatlar neticesinde Kuruma işleme ve değerlendirme ödevi dışında süt istihsalinin artırılması gibi geniş görevler verilmesinin semereli çalışmaları aksatacağı, asli gayesinden inhiraf ederek başarısızlığa uğrıyacağı kanaatine varılarak teklif reddedilmiş, neticede 3 ncü maddenin son

fıkrasındaki bedeli kelimesinden önce «gerçek ve rayiç» kelimelerinin ilâvesiyle madde tadilen kabul edilmiştir.

Kanun teklifinin idare ve bütçe ile ilgili III ncü bölümünün 4 ncü maddesi, 23 sayılı Kanunla kabul olunan «Müdürler Kurulu» nun yetersizliği görülerek, İktisadi Devlet Teşekküllerinin reorganizasyonu kanun tasarısında bunun yerine teklif olunan «Yönetim Kurulu» ile yönetim sisteminin geçici komisyonumuzca da benimsenmesi sebebiyle, maddenin 2 nci paragrafının son cümlesindeki «ve Kurumun iş konuları üzerinde çalışmış» kelimeleri de çıkarılarak aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

Madde 4. — Kurumun, bu kanunda yazılı salâhiyetleri kullanmak üzere, bir Başkan ve üç üyeden müteşkil bir Yönetim Kurulu bulunur. Genel Müdür Yönetim Kurulunun tabii üyesidir. Başkan ve bir üye Tarım Bakanının, bir üye Başbakanın ve bir üye de Maliye Bakanının teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile tâyin olunur.

Başkan ve üyelerin 3460 sayılı Kanununun 15 nci maddesindeki vasıflardan başka, üniversite mezunu olmaları şarttır.

Kanun teklifinin 5 nci maddesi, maddedeki «İdare Meclisi» ibaresi yerine «Yönetim Kurulu» kelimeleri ikâme edilerek ve parantez içindeki «Müdürler Kurulu» kelimeleri çıkarılarak ve (b) bendindeki «veya» kelimesi «ve» şeklinde düzenlenerek tadilen kabul edilmiştir.

6 ncı madde, maddedeki «İdare Meclisi» ibaresi yerine «Yönetim Kurulu» kelimeleri ikâme edilerek ve parantez içindeki «Müdürler Kurulu» kelimeleri çıkarılarak tadilen kabul edilmiştir.

7 nci madde, maddedeki «İdare Meclisi» ibaresi yerine «Yönetim Kurulu» kelimeleri ikâme edilerek ve parantez içindeki «Müdürler Kurulu» kelimeleri çıkarılarak, ikinci cümledeki «adli» kelimesi yerine «malî» kelimesi konularak tadilen kabul edilmiştir.

8 nci madde, maddenin birinci paragrafının son satırındaki «ve azlolunur» yerine «olunur» kelimesi konularak ve son paragraf çıkarılarak tadilen kabul edilmiştir.

9 ncu madde, maddedeki «İdare Meclisi» ibaresi yerine «Yönetim Kurulu» kelimeleri ikâme edilerek ve parantez içindeki «Müdürler Kurulu» kelimeleri çıkarılarak tadilen kabul edilmiştir.

Kanun teklifinin; 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, ve 19 ncu maddeleri aynen kabul edilmiştir. Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Geçici Komisyon Başkanı

Niğde

Haydar Özalp

Sözcü

Kayseri

Mehmet Yüceler

Kâtip

Ordu

Ata Bodur

Artvin

Söz hakkım mahfuzdur

S. Osman Arca

Balıkesir

Cevat Kanpulat

Bolu

Kâmil İnal

Hatay

A. Surri Hocaoğlu

Trabzon

A. Rıza Uzuner

C. SENATOSU KARS ÜYESİ SİRRI ATALAY
VE 51 ARKADAŞININ TEKLİFİ

Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu kanun teklifi

BÖLÜM - I

Kuruluş

MADDE 1. — Kanunda yazılı işleri görmek üzere 3460 sayılı Kanun ve ekleri hükümlerine göre idare edilmek ve sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek üzere, hükmi şahsiyetini haiz, Tarım Bakanlığına bağlı «Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu» kurulmuştur.

MADDE 2. — Kurumun merkezi Ankara'dır. Kurum Türkiye'nin içinde ve dışında lüzumu kadar şubeler açabilir, mümessiller bulundurabilir.

BÖLÜM - II

Maksat ve gaye

MADDE 3. — Kurumun gayesi, müstahsılın istihsal ettiği sütü işlemek ve değerlendirmek, özel sektörü teşvik ve ona önderlik etmek ve fiilen öğretmek maksadiyle memleketin stratejik bölgelerinde örnek tesisler kurmak ve işletmek suretiyle Türkiye'de süt endüstrisinin gelişmesini sağlamaktır.

Kurum, kuracağı örnek tesislerle ilgili her türlü ticari ve malî faaliyetlerde bulunabilir, işletmeler, müesseseler ve bu müesseseler içinde lâboratuvarlar kurup işletebilir.

Kurum, maksadına uygun faaliyetlerde bulunabilmesi için lüzumlu gayrimenkuller almak, satmak, ipotek etmek, ipotek almak yetkisini haizdir.

Süt istihsal işleme ve kıymetlendirme konularında kurum kooperatifleşmeyi teşvik eder. Tarım kooperatifleri ile ortak olarak tesisler kurabilir. Mevcut tesislerine onları ortak alabilir ve kendi tesislerinden bázılarını, çalışma gayelerini kaydetmemek şartıyla bu kooperatiflere bedeli mukabili devredebilir.

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

*Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu
Kanunu teklifi*

BÖLÜM - I

Kuruluş

MADDE 1. — Bu kanunda yazılı işleri görmek üzere 3460 sayılı Kanun ve ekleri hükümlerine göre idare edilmek ve sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek üzere, hükmi şahsiyetini haiz, Tarım Bakanlığına bağlı «Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu» kurulmuştur.

MADDE 2. — Kanun teklifinin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÖLÜM - II

Maksat ve gaye

MADDE 3. — Kurumun gayesi, müstahsılın istihsal ettiği sütü işlemek ve değerlendirmek, özel sektörü teşvik ve ona önderlik etmek ve fiilen öğretmek maksadiyle memleketin stratejik bölgelerinde örnek tesisler kurmak ve işletmek suretiyle Türkiye'de süt endüstrisinin gelişmesini sağlamaktır.

Kurum kuracağı örnek tesislerle ilgili her türlü ticari ve malî faaliyetlerde bulunabilir, işletmeler, müesseseler ve bu müesseseler içinde lâboratuvarlar kurup işletebilir.

Kurum, maksadına uygun faaliyetlerde bulunabilmesi için lüzumlu gayrimenkuller almak, satmak, ipotek etmek, ipotek almak yetkisini haizdir.

Süt istihsal işleme ve kıymetlendirme konularında Kurum kooperatifleşmeyi teşvik eder. Tarım kooperatifleri ile ortak olarak tesisler kurabilir. Mevcut tesislerine onları ortak alabilir ve kendi tesislerinden bázılarını, çalışma gayretini kaybetmemek şartıyla bu kooperatiflere gerçek ve rayiç bedeli mukabili devredebilir.

Teklif

BÖLÜM - III

İdare ve bütçe

MADDE 4. — Kurum, bu kanunda yazılı salâhiyetleri kullanmak üzere, bir reis ve üç âzadan müteşekkil bir idare meclisi (bir müdürler kurulu) bulunur. Genel müdür idare meclisinin (müdürler kurulunun) tabii âzasıdır. Reis ve bir âza Tarım Bakanının, bir âza Başbakanın ve bir âza da Maliye Bakanının teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile tâyin olunur.

(Müdürler kurulu 3460 sayılı Kanuna ek 23 sayılı geçici kanunun 3 ncü maddesine göre teşekkül eder) Reis ve âzaların (müdürler kurulu üyelerinin) 3460 sayılı Kanunun 15 nci maddesindeki vasıflardan başka, üniversite mezunu ve kurumun iş konuları üzerinde çalışmış olmaları şarttır.

MADDE 5. — İdare meclisi (müdürler kurulu) kurum işlerini yolunda yürütmekten başka :

- a) Yıllık iş programlarını, bütçe ve kadrolarını incelemek;
- b) 3 ncü maddede anılan müesseseleri kurup işletmek veya bu kabil işlerle uğraşan hakiki ve hükmi şahıslarla iş ve sermaye ortaklığı yapmak, kısa ve uzun vâdeli istikraz akdetmek;
- c) Şubeler açmak, kapatmak, mümessillik vermek;
- d) İdari ve teknik talimat çıkarmak;
- e) Yıllık bilâncoları tetkik ederek ilgili mercilere sevk etmek;

Gibi hususları müzakere eder ve karara bağlar.

MADDE 6. — Kurumun idare ve işletme masraflarını ihtiva eden bütçeleri ile kadroları, genel müdürlükçe hazırlandıktan sonra, idare meclisinin (müdürler kurulunun) tetkikine arz olunur.

Bütçenin idare masrafları ve kadroya ait kısmı, idare meclisinin (müdürler kurulunun) kabulü ve Tarım Bakanlığının tasdiki ile tekemmül eder.

İşletme masraflarına mütâallik kısmı, idare

Geçici Ko.

BÖLÜM - III

İdare ve bütçe

MADDE 4. — Kurumun, bu kanunda yazılı salâhiyetleri kullanmak üzere, bir başkan ve üç üyeden müteşekkil bir Yönetim Kurulu bulunur. Genel Müdür Yönetim Kurulunun tabii üyesidir. Başkan ve bir üye Tarım Bakanının, bir üye Başbakanın ve bir üye de Maliye Bakanının teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile tâyin olunur.

Başkan ve üyelerin 3460 sayılı Kanunun 15 nci maddesindeki vâsıflardan başka, üniversite mezunu olmaları şarttır.

MADDE 5. — Yönetim Kurulu Kurum işlerini yolunda yürütmekten başka :

- a) Yıllık iş programlarını, bütçe ve kadrolarını incelemek,
- b) 3 ncü maddede anılan müesseseleri kurup işletmek ve bu kabil işlerle uğraşan hakiki ve hükmi şahıslarla iş ve sermaye ortaklığı yapmak, kısa ve uzun vâdeli istikraz akdetmek;
- c) Şubeler açmak, kapatmak, mümessillik vermek;
- d) İdare ve teknik talimat çıkarmak;
- e) Yıllık bilâncoları tetkik ederek ilgili mercilere sevk etmek;

Gibi hususları müzakere eder ve karara bağlar.

MADDE 6. — Kurumun idare ve işletme masraflarını ihtiva eden bütçeleri ile kadroları, Genel Müdürlükçe hazırlandıktan sonra, yönetim kurulunun tetkikine arz olunur.

Bütçenin idare masrafları ve kadroya ait kısmı, yönetim kurulunun kabulü ve Tarım Bakanlığının tasdiki ile tekemmül eder.

İşletme masraflarına mütâallik kısmı, yönetim kurulunun tasdiki ile tamamlanır.

İhtiyaç hâsıl olursa bütçeler ve kadrolar se-

Teklif

Geçici Ko.

meclisinin (Müdürler Kurulunun) tasdiki ile tamamlanır.

İhtiyaç hâsıl olursa bütçeler ve kadrolar se-
ne içinde aynı usullerle değiştirilebilir.

Bütçeler ve yapılacak değişiklikler, katı şek-
lini aldıktan sonra birer örneği Tarım Bakan-
lığına ve Umumi Murakabe Heyetine gönderi-
lir.

Sosyal tesis masrafları bütçenin idari masraf-
lar kısmında gösterilir.

MADDE 7. — Kurumun bu kanun ile İdare
Meclisi (Müdürler Kurulu) kararları dairesinde
sevk ve idaresi, Genel Müdürlük tarafından yü-
rütülür. Kurumu adli kazai ve idari makamlar
nezdinde ve üçüncü şahıslara karşı Genel Müdür
veya onun yetki vereceği kimseler temsil eder.

MADDE 8. — Kurumun Genel Müdür ve yar-
dımcıları üniversite mezunu kimseler arasında
Tarım Bakanının inhası ve Bakanlar Kurulunun
tasvibi ile tâyin ve azlolunur.

Genel Müdür ile yardımcılarında birinin,
Ziraat Fakültesi mezunu olması şarttır.

MADDE 9. — Kurumun bilûmum teknik ve
idari personelinin görev ve yetkileri, idare mec-
lisi (Müdürler Kurulu) tarafından hazırlanacak
ve Tarım Bakanı tarafından tasvibolunacak,
özel bir yönetmelikle tanzim edilir ve yürütülür.

BÖLÜM : IV

Malî hükümler

MADDE 10. — Kurumun sermayesi 75 mil-
yon lira olup, bu miktar Bakanlar Kurulu ka-
rariyle bir misline kadar artırılabilir.

Bu sermaye aşağıdaki kısımlardan teşekkül
eder :

- a) Her yıl Genel Bütçeye konulacak öde-
nek,
- b) Devletçe fevkalâde olarak verilecek pa-
ralar,
- c) Kurumun yıllık sâfi gelirinden 3460 sa-
yıllı Kanunun 42 nci maddesi hükümlerine göre
ayrılmalar yapıldıktan sonra, kalan paranın yüz-
de yetmişbeşi,
- d) Kurum çalışmaları ile ilgilenen iç ve dış
teşekküllerin aynı veya nakdî yardımları,
- e) Diğer kaynaklar.

ne içinde aynı usullerle değiştirilebilir.

Bütçeler ve yapılacak değişiklikler, katı şek-
lini aldıktan sonra birer örneği Tarım Bakanlı-
ğına ve Umumi Murakabe Heyetine gönderilir.

Sosyal tesis masrafları bütçenin idari masraf-
lar kısmında gösterilir.

MADDE 7. — Kurumun bu kanun ile yöne-
tim Kurulu kararları dairesinde sevk ve idare-
si, Genel Müdürlük tarafından yürütülür. Ku-
rumu malî, kazai ve idari makamlar nezdinde
ve üçüncü şahıslara karşı Genel Müdür veya
onun yetki vereceği kimseler temsil eder.

MADDE 8. — Kurumun Genel Müdür ve
Yardımcıları Üniversite mezunu kimseler ara-
sından Tarım Bakanının inhası ve Bakanlar
Kurulunun tasvibi ile tâyin olunur.

MADDE 9. — Kurumun bilûmum teknik ve
idari personelinin görev ve yetkileri, yönetim
kurulu tarafından hazırlanacak ve Tarım Ba-
kanı tarafından tasvip olunacak, özel bir yö-
netmelikle tanzim edilir ve yürütülür.

BÖLÜM — IV

Malî hükümler

MADDE 10. — Kanun teklifinin 10 ncu mad-
desi aynen kabul edilmiştir.

Teklif

MADDE 11. — Kurumun sâfi gelirinden yukardaki maddenin (c) bendine göre yapılan ayırmalardan sonra kalan miktar, sermayenin dörtte birine baliğ oluncaya kadar, ihtiyat sermayeye tahsis edilir, ihtiyat sermaye, sermayenin dörtte birini bulduktan sonra, kârdan ihtiyat sermayeye ayrılan kısım, esas sermaye haddi doluncaya kadar, bu sermayeye ilâve edilir.

MADDE 12. — Kurum, Tarım Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile, sermayesinin dörtte üçünü geçmemek üzere, istikrazlar aktine yetkilidir.

Maliye Bakanlığı Kurumun yapacağı istikrazlara 10 milyon liraya kadar kefalete mezdur.

Kurum, bankalardan ve sair müesseselerden kısa vâdeli krediler almaya, yukardaki kayda tabi olmadan re'sen salâhiyetlidir.

BÖLÜM : V

Müteferrik hükümler

MADDE 13. — Kurumun iştigal konularına giren her türlü işler için alâmeti farikalar, ihtira beratları alabilir, bunları satabilir veya başkalarına devredebilir.

MADDE 14. — Kurumun Merkez Teşkilâtı ile bu teşkilâta bağılı olarak açacağı her türlü işletme veya fabrikalarda, işlerin icaplarından olarak, normal çalışma gün ve saatleri dışında devam etmesi zaruri görülen işler için, teknik personel ve memurlardan fazla çalıştırılanlara, idare meclisince hazırlanacak, Tarım Bakanlığınca tasvip olunacak yönetmelik esasları dâhilinde, fazla mesai ücreti verilebilir.

MADDE 15. — Bu kanunda derpiş edilmiyen hususlarda 3460 sayılı Kanun ile tadil ve ekleri hükümleri uygulanır.

MADDE 16. — 3460 sayılı Kanununun 12, 13, 21, 23, 24, 27, 28, 34, 36, 42 nci maddelerindeki İktisat Vekâletine ait salâhiyetler, Kurumun işlerinde yalnız Tarım Bakanlığı tarafından kullanılır.

Geçici Ko.

MADDE 11. — Kanun teklifinin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Kanun teklifinin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÖLÜM — V

Müteferrik hükümler

MADDE 13. — Kanun teklifinin 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Kanun teklifinin 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Kanun teklifinin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Kanun teklifinin 16 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Teklif

Geçici Ko.

MADDE 17. — Kurum sermayesi, yapacağı yatırım plânına ve diğer ihtiyaçlarına göre her yıl muayyen miktarlarda para ve gayrimenküllerle Hazinece ödenir.

MADDE 18. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 19. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 17. — Kanun teklifinin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Kanun teklifinin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Kanun teklifinin 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

